

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Thore Brögårdh, Halland*
 Härad: *Ö. Göinge* Berättare: *Desideria Salomonsson, Loshult*
 Socken: *Loshult* Berättarens yrke: *fru*
 Uppteckningsår: *1959* Född år *1873* i *Loshult*

"Gringare - Jeppa" - klok gubbe. s. 1-3.
 Smide, - knivar, lian m. m. s. 1.
 Kopperska. s. 1-2.
 Lyte. s. 2-3.
 Vätten. s. 4.
 Dålig smörlycka. s. 4.

ACC. N:R M. 16392:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

svingare-Jeppa.

Varför far kallades för Svingare-Jeppa, sa Desideria, ja det var en historia som tillhörde hans farfar Anders Tufvessons tid. På en marknad i Loshult blev det bråk med en hop tattare. Anders tog då en vagnstäng och svingade denna framför sig så att tattarna fick ge sig åstad upp mot Getabäck. Kanhända att detta "svingety" tog lika mycket på vanliga människor som på tattarna, för det slutade med att fars farfar blev instämnd till tings. Här sa domaren:

Tri uppt

- Anders Tufvesson är ert namn, men hädanefter skall ni heta Anders Svingare. Sen den dagen blev det också Anders-Svingare, och Svingare fick både hans söner och sonsöner heta.

Far var bara inte en "klok gubbe", han gjorde även bastanta knivar, ja han var en duktig smed. Bledet som han smidde var brett i spetsen och growprantat med namnet "lostrand". Det var rejäla knivar de där ska jag säga, de höll då i alla väder. Vi hjälpte till med att putsa hornskivorna på skaftet så det var till att ligga i. Det var tolv dussin åt gången, minns jag. Ja det var arbetssamt. Men far smidde inte enbart knivar, nej han gjorde även liar. En bror till honom var liesmed i Osby. De kallade honom för Svingare-Nissen. Han bodde borta i Holmö. Far gjorde även "göingerefflor" (gevär), och det var redia grejor, ska ja säga. Ibland, då han hade tid över, så gick han själv "ud i söjnanar" (socknarna), och sålde sina varor. Han fick ju mera för dem på så vis, kan veta. Det var så klart tungt för honom att gå omkring med smidespacken på ryggen, men det var en liten pigg gubbe, ja han var kvick som själve pocker. Ibland sålde han till handlarna, för det var ju lite mera "fäfärt" för det var inte alltid som far hade tid med att gå omkring "o såla". Mor min var en duktig linsömmerska. Av henne fick jag lära mig att sy, redan som liten. Så jag har varit sömmerska i mina dar, och på det har jag sört både för mig och mina "glyttar". Mor hon var även en duktig kopparska. Ja hon var känd för sin skicklighet att koppa folk, så hon blev ofta kallad

själ

12/10-59

Fortsatt

forts. 2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

långväga, ja ända upp till Hallaryd ibland. Ja förr fick de allt gå, nu åka de bara, och det är ju knappast de "gida de". Men om mor var kunnig på sitt sätt, så var det nog far som var den mest anlitade. Han hade gått i lära hos Broby-jonen. (kyrkovärden John Jönsson som under 1860-70 talen utövade en stor praktik i Broby).

Själv bröt jag mitt ben då jag var en sju, åtta år gammal. Jag lekte bland en del plankor, gungade och vägnades, kan veta som glyttar gör. Så plötsligt slant det, och illa nog så bröt jag mitt vänstra ben. Bror min sprang genast hem och skrek på far.

- Far kom, Desiderie har brudat bojnet.

- Nu jaer du herajävel, sa far, ja han var kvicker te o svära.

Far han gick ut och då han kom och skulle ta mig var jag rädd för att han skulle slå mig, ty han var en sträng gubbe, så jag skrek

- Salu me' inte.

- Ha Du inte fått nock me' stryg dau, svarte far. Ja han mente väl öd bojnbrottet va stryg nock.

Han spjälkade foten och så fick jag lägga mig. på tjugonde dan, reste jag mig upp och gick bort till fars säng en morgon. Men då blev han rent ifrån sig.

- Grebba, du gaur öllit å lägg dej pau stünnen, du faur inte gau pau ojn-sejs vickor.

Det blev som far sagt och jag blev liggande de sex veckorna, men bra blev jag. Ja "nock" har jag dansat många gånger med "de bojnet" sedan dess.

Far sa att han hade lagat 124 benbrott så "nock" var han inte precis bortkommen då det gällde sådant.

En gång var det en pojke i Osby som föddes med lyte. Hela kroppen var som pau onn nyflådder ka'lesteg. Det kom bud till far, och för honom ber rättade de, att då pojkens mor gick med "glytten" så hade hon "satt soj pau onn säng, o de lå ojt nyflått ka'leskinn. De hade släjtat, o

fnt.

forts. 3.

naur, hon satte soj pau de dära, sau ble hon ölldeles vettskränder»
Dä sä fär.

- Läg glytten i ojt ka' laskinn, o ge honom nära dröppa blo.
De gjorde som han sagt, och «glytten» ble bra. För det dära fick fär
ett skålpund smör och två stora kakor bröd.
Men fär var även en duktig «tannadoktor» Han smidde själv sina krokar
till de olika tänderna. När han drog ut en tand så gick det med fart,
ja det riktigt wisslade om det. Han hade gott «hannala» så där åkte dä
ut hundratals «betar ur käftarna pau föik»

Fär var även en god flöjblåsare. Det hände ofta att han under bär-
plockningstiden satt ute i skogen och drillade en låt på sin kära
flöjt då blev det många som lyssnade, skall jag säga, ja de glönde
nästan att plocka sina bär. Je han föraktade inte heller dragspelet
Men jag minns också att han kunde härma fåglar, ja han var då rent o-
möjliger pau ett, så många gånger trodde vi att det var riktiga vi
hörde. Je fär han var mångkunnig, men «noek» var det så att han var
mest känd som doktorn «Swingare-Jeppen» i Loshult»

Bild finns på Sida 4

M. 16392:4

Skåne

Landskap: ..... Upptecknat av: Thore Brogårdh
Härad: Ö. Göinge ..... Adress: Hallaryd
Socken: Loshult ..... Berättat av: Desideria Salomonsson
Uppteckningsår: 1959 ..... Född år 1873 i Loshult

Vätten:

- Öd da va vidskepligt förr, da kan man ju förstå, sa Desideria. Min farfar berättade för far, att då en bror till honom var ett litet lindebarn, så fick han inte ligga med ro i vaggan. Det hände allt som oftast att "glytten" låg på golvet, och ibland vid dörrtröskeln. Då gick far till en klok. Jo han skulle ta bibeln och läsa ur den ett visst kapitel om han såg något "oty". Jömen en dag fick han syn på en liten, liten gubbe, som stod i dörrhålet. Då tog han bibeln och läste högt, och den lille gubben försvann då rakt ner genom jorden utanför dörren. Den ~~den~~ dagen blev det tyst. Nu trodde farfar att den lille gubben var kommen från "bjäret", som de bodde alldeles utmed.

+

Dålig smörlycka:

Man tillkallade en "klok gubbe". Denne kunde då genom trolldom få fram den som burit bort smörlyckan. Smörlyckan togs bort av illasinnade, och trollkunniga. Sålunda berättas det att "stockhulta kärring" stod i bäcken och skrek:
- Sau långt detta ropet hörs ä sänket mitt.
Samma kärring kunde även bota hästar som fick fång (väderkolik). Hon tog då av sig sitt huckle och riste det framför hästen medan hon sa ramsan:
- OPP å res doj, sa fan, som folket smörjer sojna skor om söndarna.

+

Ifyll endast ovanstående uppgifter!